

Parijat (Gujarati Edition)

Suresh Dalal

VISIT...

LANZAROTE
Caliente.COM

પારિજાત

સુરેશ દલાલ

ઇમેજ પબ્લિકેશન્સ પ્રા. લિ.
મુંબઈ * અમદાવાદ

Parijat (Poems)
Written by Dr. Suresh Dalal
Published by Image Publications Pvt. Ltd.
COPYRIGHT © Suresh Dalal 2003

All rights reserved.

The copyrights of this book are owned by the person(s) mentioned in the above notice. No part of this publication may be reproduced, stored in a retrieval system or transmitted in any form or by any means, mechanical, electronic, photocopying, recording or otherwise without the prior written permission of the copyright holder(s). e-Shabda can identify and legally challenge any such infringement viz. illegal distribution / copies / usage of this restricted material.

First Edition 2003
This Epub Edition 2017

Email: imagepub@gmail.com • imageabad1@gmail.com
[www. imagepublications.in](http://www.imagepublications.in)

eBook by

www.e-shabda.com

પ્રિય
ડૉ. નીલેશ રાણા
તથા
ઉષાબહેનને...

*

હજારો વૃક્ષો
હું આંખમાં વાવીને લાવ્યો છું
તારે માટે.

*

તારી યાદના સૂરજને
ડીપ ફ્રિજમાં મૂકું તોપણ
એની લ્હાય
કેમે કરીને ઓછી થતી નથી.

*

ઘરથી દૂર દૂર જાઉં છું
અને પછી જ્યારે પાછો આવું છું
ત્યારે માત્ર સ્વજનોને જ નહીં
પણ ઘરની દીવાલને પણ ભેટી પડું છું.
મારી અને સમય વચ્ચે ગેરસમજ છે :
ઘણી વાર મને ખબર નથી પડતી
કે આ સમય સાથે શું કરવું?
ઘણી વાર સમયને પણ ખબર નથી પડતી
કે મારી સાથે શું કરવું?

*

ભારતના નકશા પર
સંભળાય છે મને
લોહી, આંસુ અને પસીનાના ડાઘ.

*

ભારતમાં હવે
માત્ર તાજમહાલ જોવા જેવો નથી
હવે તો જોવા જેવી છે ઝૂંપડપટ્ટી.

*

બાળકની હથેળી જેવું
નાનું અમથું તળાવ
વરસાદના બિંદુને ઝાલવાનો
પ્રયત્ન કરી રહ્યું છે.

*

બાળક એ તો ઈશ્વરની માયા
આવું બધું સાંભળી સાંભળીને
ભારતની વસ્તી જોઈને
ઈશ્વર એવા તો અકળાયા કે

છેવટે એમણે
રેશનકાર્ડ કાપી કાપીને
ભારતનો નકશો બનાવ્યો.

*

ભરતી અને ઓટ
એટલી હદે અનુભવ્યાં છે
કે હવે
દરિયો ન જોઈ તોપણ ચાલે.

*

લાગણીની ડોક
મરડી નાખ્યા પછી
કોઈ આપણને પૂછે
કે કંઈમાં ઉષ્મા કેમ નથી ?
- તો આપણે એને શો
જવાબ આપીએ ?

*

હવે કોઈ પણ મલયલહર
ક્ષણ માટે પણ
મારી પાસે આવે છે તો
હું હેબતાઈ જાઉં છું.
મને ખબર છે કે
કોઈ પણ મલયલહર

*

કોઈ પણ ક્ષણે
ઝંઝાવાત થઈ શકે છે.
અને હું ઝંઝાવાતથી
થાકી ગયેલો માણસ છું.

*

એકમેકની સોડમાં સૂતેલાં
આપણે પરોઢે જાગશું ત્યારે
સવારનો સૂરજ, આપણા પર ઓવારી જઈને
આપણને ચુંબન કરશે
અને એક ક્ષણ, એનું ચુંબન સ્વીકારીને
આપણે એકમેકને ચૂમતાં રહીશું
અને પછી જ્યારે ઊભા થઈશું
ત્યારે આપણે આપણી પથારી પર
ચાંદની અમીદષ્ટિ મૂકતાં જઈશું.

*

મેં તો તને ફૂલો આપ્યાં
પણ અચાનક
એ પતંગિયાં થઈને
કેમ ઊડી ગયાં!

*

મેં મારા વીતી ગયેલા
તમામ દિવસોને એકઠા કર્યા
અને એના પર ઓઢાડી
રાતની કાળી ચાદર —
હવે મને એમ લાગે છે
જાણે કે હું મારા જ
જનાજામાં ચાલી રહ્યો છું.

*

તું મારા હોઠને
ચૂમે છે ત્યારે
મારા હોઠને નહીં
પણ તારા નામને ચૂમે છે,
કારણ કે
મારા હોઠ પર તો
તારું નામ જ
રમતું હોય છે.

*

તારે માટે
આંખમાં મઢી રાખેલાં કેટલાંયે દૃશ્યો
સમય જતાં
આંખમાંથી જ વહી જાય છે, —
પથ્થરોને વીંધીને
વહી જતાં
ઝરણાની જેમ!

*

ચોપાટ જેવો આ ચહેરો
આંસુ અને સ્મિત રમે છે
એકમેકની સાથે
કેવો વારાફરો.

*

ડાળ પર
સુકકાં પાંદડાંની વચ્ચે
એક પંખી

દુઃખમાં
સધિયારો આપતા સ્વજન જેવું.

*

શરાબનો હેન્ગઓવર
તો સવાર સુધી
પણ તારા સ્મરણનો
હેન્ગઓવર...

*

અલકાપુરીમાં
વીણા વગાડતાં વગાડતાં
યક્ષનું નામ જપતી
યક્ષિણી જેવી
તારી સ્મૃતિ!

*

ચાંદનીથી
નારાજ થયેલા સમુદ્રે
નહીં ઊછળવાના સોગંદ લીધા
ત્યારે
આકાશમાં અમાસ છવાઈ ગઈ.

*

પોતાના જ પડછાયાના
પારાવારમાં
એક વૃક્ષ
ડૂબી ગયું.

*

તારી યાદના ઓશીકા પર
માથું મૂકીને લંબાવું છું
અને અચાનક રણઝણી ઊઠે છે
તારા સ્પર્શની ઝંખના.

*

પાનખર આવે
ત્યારે
કોઈ વૃક્ષે આત્મહત્યા કરી હોય
એવું સાંભળ્યું છે?
વૃક્ષ વસંતમાં છલકાય છે ખરું
પણ પાનખરમાં પોતે પોતાને પીડતું નથી.

*

છૂટાં પડતાં તેં મને કહ્યું હતું :

Before you miss me I will come back.

અને જ્યારે મેં પાછળ જોયું

ત્યારે મારી પીઠમાં ખંજર હતું

આ ખંજરને કારણે

મને તું છોડીને ગઈ છે એવું લાગતું જ નથી.

*

પતંગિયા અને ભમરાએ

નક્કી કર્યું

કે ચાલો આપણે

કાયમને માટે

ફૂલની પર્ણકૂટિમાં જીવી જઈએ.

*

શિખર પર એક સૂર્ય છે

જે આથમતો નથી

અને ચંદ્ર ઊગતો નથી.

સાંજ વિનાની મારી સાંજમાં

એક જખમ વહ્યા કરે છે

પહાડની ભીતર વહેતા

એક મરણશીલ ઝરણાની જેમ!

*

તારી સાથે રહેવું એ એક અનુભવ છે

તારી સ્મૃતિ સાથે રહેવું

એ પણ એક અનુભવ છે.

આ બન્ને અનુભવના એરપોર્ટની વચ્ચે

એક વિશાળ આકાશ છે...

એ આપણો સંબંધ.

*

અહીં હવે મારું એક જ કામ છે :

હડકાયા કુત્તા જેવા શબ્દોને હું હાંકી કાઢું છું :

શબ્દો મારા ગુલામ હોય એ મને ગમતી વાત નથી

પણ એ ક્યારેય મારા માલિક ન થાય -

- એટલો તો હું સાવધાન છું.

મૌન સિવાય અન્ય કોઈ

મારો માલિક ન હોઈ શકે.

*

તારી અઢળક આવે યાદ : મારે શું કરવું?

આભમાં કાળેરો વિષાદ : મારે શું કરવું?

આંખમાં આંસુનો વરસાદ : મારે શું કરવું?
વિરહની પળેપળ નિષાદ : મારે શું કરવું?

*

મારા પડછાયાના દર્પણ સામે ઊભી રહીને
રાત રડી રહી છે. અને એનાં આંસુ હવે
હું લૂછી શકતો નથી. એને શું થયું છે એ
પણ હું પૂછી શકતો નથી. એનાં આંસુમાં
મારા પડછાયા તણાયા કરે છે. હું ચૂપચાપ
આ બધું જોયા કરું છું — રાતના દર્પણમાં.

*

રાતનું કાળું પંખી
ઊડતું ઊડતું આવે છે
અને ક્યારનું
મારા અવાક ખંડમાં
પોતાનો માળો બાંધે છે.
હું ચૂપચાપ
આ બધું જોયા કરું છું
તારા વિનાની
મારી સાવકી આંખે.

*

સાચું બોલતા હોઈને
ચૂપ કરવાનું પાપ મેં કર્યું છે.
પાલખીમાંથી ઊતરતી
નવવધૂ જેવા
પંખીના ટહુકાને રૂંધવાનો
શાપ મેં વેઠ્યો છે.
હું ઈશ્વર સામે મુઠ્ઠી ઉગામું છું
અને શયતાનને પ્રણામ કરું છું.

*

હું મારા બરફના શિવાલયમાં
બેઠો છું
પ્રતીક્ષાનો દીવો સળગાવીને.

*

ચંદ્રના
ચંપા-વૃક્ષની તળે
તું મને મળે કે ન મળે
હું તો કંડારું છું સુગંધનું શિલ્પ
અલકનંદાના જળે.

*

સડકના સરોવરમાં
ઊગ્યાં છે મકાન
સિમેન્ટનાં કમળ જેવાં.

*

મખમલની દાબડીમાં
હીરાની વીંટી હોય
એમ, તારા માટેની મારી લાગણીને
જતનપૂર્વક
મારા સેફ ડિપોઝિટ વોલ્ટમાં
મૂકી રાખી છે.
તારે કદીયે એને ખોલવી નહીં
નહીંતર
તારી નજર આંધળી થઈ જશે!

*

નથી જોઈતાં મારે કદીયે
લીલાંછમ વૃક્ષો કે ભૂરા વાદળના પડછાયા
મારે મારી દષ્ટિ નભની સાથે સદા પરોવવી છે.

*

વલખાં, ફાંફાં, હવાતિયાંનાં ઘણાં ઝાંઝવાં જોયાં
અમે અમારી હયાતીમાં તો ધીખતું રણ થઈ રોયા
મારે મારી ઇચ્છાઓની ડોકને અહીં મરોડવી છે.

*

હવે કોઈની સાથે સગપણ નથી —
મને તારા વિના
હવે કોઈની સાથે સમજણ નથી
મને તારા વિના

*

ચિત્રકારે ચિત્ર દોરવા માટે
સુંવાળો કાગળ પસંદ કર્યો
અને એણે છરી જેવી પીંછીથી
દોરી સ્ત્રીની નજર.

*

મરણ તારું
આંસુઓમાં વહી ગયું
ને હું અહીં વિસ્મરણના ઘાટ પર.

*

શહેરમાં સૂર્ય
આકાશમાં નથી ઊગતો
ઘડિયાળમાં ઊગે છે!

*

એક વૃદ્ધા
આસપાસના કાટમાળની વચ્ચે બેસીને
કોની પ્રતીક્ષા કરી રહી છે?
એના ચહેરા પરના ઉઝરડામાં
જીવનકંપની વ્યથા અંકાઈ છે?

*

મને ઘણીય વાર
વૃક્ષોની ડાળીઓમાં
મનુષ્યના હાથ દેખાય છે
અને મનુષ્યના હાથમાં દેખાય છે
પંખીઓના ચૂંથાઈ ગયેલા માળા.

*

તારા વિના
આ આખું શહેર
સ્મશાન જેવું!

*

ક્યારેક થાય છે મને કે
તરસના તેરમે માળેથી
નીચે ધોમ ધધકતા રણમાં
પડતું મૂકું
અને ઊંધે માથે દટાઈ જઈ
કાયમને માટે.

*

ભલે સંબંધ એ અકબંધ લાગે
પણ કદીક, ક્યારેક તૂટે;
કોઈની ડંફાસ કદી ન ચાલે
જ્યારે અંજળ ખૂટે.

*

સ્મૃતિની વળગણી પર
મારાં આંસુ સૂકવ્યાં છે :
ક્યારે ઊઘડશે તારો તડકો?

*

એક વાર

પ્રતિબિંબો એકમેકને મળ્યાં
અને પૂછવા લાગ્યાં
કે અરીસો ક્યાં છે ?
આપણે જેમ પૂછીએ છીએ
કે ઈશ્વર ક્યાં છે ? - એમ !

*

ભીનું ઘાસ
કોઈનાં પગલાં સાચવતું નથી.

*

હોઠ ઉપર જો સ્મિત નહીં
ને નહીં હાસ્યની સૂઝ,
પશુઓની જેમ જીવી રહ્યા છે
નામે હોય મનુજ.

*

તારી પ્રતિ
મારી સદા શરણાગતિ.

*

અમે તમારી સાથે રહીશું
એમાં જરી નહીં ફર્ક.
તારા વિના સ્વર્ગ મળે તો
નથી જોઈતું સ્વર્ગ.

*

ગાભા જેવી સલામતીને
લઈને શાને ફરવી ?
એના કરતાં પોતાને બળ
જિંદગી આખી તરવી.

*

શ્વેત બરફ,
કાળા અશ્વો,
કથઈ મકાન,
ભૂરું આકાશ -
ખબર નથી
આમાં કયો રંગ
ખૂટે છે ?

*

ચહેરા પરની કરચલીઓની વચ્ચે
વૃદ્ધાનાં વીતી ગયેલાં વર્ષો

સંકોચાઈને સૂતાં છે.

*

ગમે એટલું ઊંચે ઊડે તોપણ
પંખી પોતાની પાંખ નીચે
સૂર્યને વિસામો નહીં આપી શકે.

*

પથ્થર પરથી પડતું ઝરણું
પડતાં પડતાં પણ
પથ્થરને કલરવનું ફૂલ
આપી જાય છે.

*

ઊંચાં ઊંચાં સ્થિર મકાનોને
દોડતા અશ્વોની ઈર્ષા આવે છે
ત્યારે એમની બારીમાંથી
એક આંસુ ટપકી પડે છે.

*

આદિવાસીના નિર્દોષ સ્મિતનું લિલામ
કેમેરાની આંખ ભલે કરે
સ્મિતને કશો ફરક પડતો નથી.

*

તારી સ્મૃતિ તે કેવી
કે લીલુંછમ ઘાસ પણ
બળીબળીને કાળું કાળું થઈ ગયું!

*

પળેપળ પરિવર્તન એ પ્રાણ
નદી વહે છે સાવ નિરંતર
નિત્યનૂતન લઈ ગાન.

*

જાણે કે
ઉદાસી અનારકલી હોય એમ
મેં એને
મારી પોતાની દીવાલમાં
કાયમને માટે
ચણી દીધી છે!

*

જિંદગી ત્રણ અક્ષરનું નામ :
એમાં પ્રેમના અઢી અક્ષર

આ બંનેનો મેળ થાય તો
નહીં યુદ્ધ : નહીં લશ્કર.

*

ફૂલોભરેલી ચાદર હોય તોપણ
પથારીવશને
તો
કાંટા જ ભોંકાય છે.

*

સોનેરી રથમાં બેસીને
આવતી સવારને
મળે છે
ડામરની કાળી સડક,
રેલવેના પોલાદી પાટા.

*

ખૂબ થાકીને સૂતેલા માણસની ઊંઘમાં
સપનાં પણ હાંફતાં હોય
એવું લાગે છે.

*

ટીવીના કોઈક એપિસોડમાં
ફોનની ઘંટડી રણકે
ત્યારે મને કેમ લાગે છે
કે તારો જ ફોન આવ્યો?

*

ધુવડ અને ફૂકડાની
કોન્ફરન્સમાં
અંધકાર અને પ્રકાશની
ચર્ચા થાય
એનો કોઈ અર્થ હોતો નથી..

*

લીલાંછમ ઘાસના
ઊછળતા દરિયામાં
મેં પવનનો ચહેરો
જોઈ લીધો.

*

ટ્રેન આવી
થોડીક ક્ષણ થોભી
અને પસાર થઈ ગઈ.

હવે મારા મન
અને પ્લેટફોર્મમાં કશો ફરક નથી.

*

કોઈ પંખીને હાથમાં પકડ્યા પછી
પંખીનું આકાશ આપણી
હથેળીમાં સંકોચાઈ જાય છે.

*

આટલી બધી લીલોતરી
આટલાં બધાં ફૂલો
આટલો બધો પ્રેમ
કહે, જીરવાશે કેમ?

*

ધુમ્મસમાં ઢંકાઈ ગયેલો કાદવ
સૂરજના સ્પર્શે
એક ક્ષણ તો સોહામણો લાગે છે.

*

દરિયાને તો તાગી પણ શકાય
પણ બરફના પહાડનું શું?

*

તોફાની દરિયાનાં મોજાંઓ
બરફના ખડકમાંથી
પવનની છીછીથી
શિલ્પ કંડારવાનો પ્રયત્ન કરી રહ્યાં છે.

*

અડીખમ પહાડની પાસે
ઊગેલું એક ફૂલ
પરિમલના ઝરણાને વહેતું કરે છે.

*

તું જેને પ્રેમ કહે છે
હું એને મોસમ કહું છું
તું જેને સ્મૃતિ કહે છે
એને હું જામ કહું છું.

*

કિલ્લાની સલામતીમાં
પુરાયેલા રાજવીને
શું આ એક કિલ્લો ઓછો પડે છે
કે બહાર ટેક અને તોપ ગોઠવે છે?

*

મને પગથિયાં ખૂબ ગમે છે,
કારણ કે
પોતે સ્થિર રહી
બીજાને ક્યાંક પહોંચાડે છે.

*

ઘરની બહાર દેખાતો રસ્તો
છેવટે તો ઘરમાં જ પ્રવેશે છે.

*

દેવળમાંથી પરણીને બહાર આવતાં
દંપતીને
ખ્યાલ નથી હોતો
કે પછીનો રસ્તો કેટલો લાંબો હોય છે!

*

સિંગલ પર
સાતઆઠ વર્ષની છોકરીને
એના ત્રણ વર્ષના ભાઈને લઈને
ભીખ માગતી જોઈ છું ત્યારે
મને મારા દેશનું ભવિષ્ય જાણવાની
કોઈ ઈચ્છા થતી નથી.

*

દિવસ-રાત આ મંદ લહેરખી
ભલે હૃદયમાં રમે;
પણ ક્યારે જો એ વીફરે ત્યારે
ઝંઝાવાત પણ ગમે.

*

મારે વૈતરણી નદી તરવી નહીં પડે.
મારા તાપ અને સંતાપથી
આપોઆપ એ સુકાઈને
ધોમ ધધખતા રણ જેવી થઈ જશે.

*

પાનખરના વનમાં
સુકકી ડાળીઓને જોઈને
પતંગિયાઓ કરમાઈ ગયાં
મનમાં ને મનમાં

*

જે પ્રેમ કરે છે

એ પૃથક્કરણ કરતો નથી
અને જે પૃથક્કરણ કરે છે
એ પ્રેમ કરી શકતો નથી.

*

આસપાસના માણસના દુઃખને સમજીએ
અને એને દૂર કરવાનો
પ્રયત્ન કરીએ
એ છાને ખૂણે થતી, જાહેરાત વિનાની
સમાજ સેવા છે.

*

સુવાક્ય
લખવાથી, બોલવાથી કે વાંચવાથી કશું થતું નથી.
જીવ ભરીને જીવવાથી જ જીવનમાં સુખ પ્રગટે છે
પછી સમગ્ર જીવન એક લયબદ્ધ કાવ્ય બને છે
વાક્યનું કાવ્યમાં રૂપાંતર
કેવળ શબ્દથી નહીં શ્વાસથી થાય છે.

*

સવારના પહોરમાં
પારિજાતના ફૂલો વચ્ચે
આળોટતો સૂરજ
બોરસલીના ફૂલોની સુગંધ લઈને
આકાશમાં વહેતો થયો.

આ ગુજરાતી ઈ-બુક ઈ-શબ્દ દ્વારા તૈયાર કરવામાં આવી છે. ગુજરાતી યુનિકોડ ફોન્ટમાં દુનિયામાં જે ઈ-બુક માટે સર્વમાન્ય છે એવા ePub 2.01/3.0 Standardમાં ગુજરાતી સાહિત્યના અનેક પ્રકાશકો, લેખકોના સૌથી વધારે પુસ્તકો ઈ-બુક ફોર્મેટમાં... www.e-shabda.com

ઈ-શબ્દ ઉપલબ્ધ કરાવે છે એક સાથે, એક સ્થળે અનેક પ્રકાશકોની, અનેક લેખકોની ગુજરાતી ઈ-બુક્સ... ભારતની કોઈ પણ પ્રાદેશિક ભાષાઓ અને રાષ્ટ્રભાષા હિન્દીમાં પણ કદાચ નહીં હોય એટલી સંખ્યામાં...

સાથે સાથે આજનો ઈ-શબ્દ પર વાંચો રોજે રોજનું નવું ગુજરાતી વાચન ખ્યાતનામ ગુજરાતી લેખકોની કલમે... સાથે અમૂલ્ય ફોટોગ્રાફ્સ, ઑડિયો ક્લિપ્સ, વિડીયો પણ... See more at: <http://www.e-shabda.com/blog>